

činilaca uzrokovale postanak Nemanjićke države. Tu su bile s jedne strane pljačkaške družine, koje su upadale u krajeve, kojima je išao glavni put od Zapada prema Istoku, a s druge strane opet su se za ove krajeve otimali i Rim i Bizant. Djelomično uz pomoć Rima, a djelomično uz pomoć Bizanta od pljačkaških družina stočara formirao se je vladajući sloj, koji se je u obliku svećeničke i vlastelin-ske hierarhije trajno nametnuo starosjedilačkom poljodjelskom stanovništvu.

Sam postanak nemanjićke države sličan je, donekle samo, postanku hrvatske sredovječne države, koja je nastala dva stoljeća ranije, i čiju su podlogu pripremile gusarske čete, koje su došle do političkog ugleda, jer su ugrožavanjem trgovačkih brodova, dalmatinskih gradova i otoka, ometale promet na Jadranu. Vladajuće skupine, koje su se ovdje formirale, oslanjale su se također što na Bizant, što na Rim. Međutim unutrašnji sastav ovih dviju država bio je, čini se, različit. Hrvatska sredovječna država se je formirala na istom području, gdje je postojalo istovremeno i rodovsko-plemensko društveno uređenje; tako da kadgod je slabila centralna vlast vladara, jačala je vlast pojedinih rodovskih i plemenskih glavara, a s tim i njihovi međusobni sukobi i gloženja. Uslijed ovih unutrašnjih trvenja bilo je nemoguće trajno učvrstiti centralnu vlast i to je vodilo do slabljenja unutrašnje kohezije i konačno do propasti.

Nemanjićka država je međutim imala sasvim drukčiji sastav. Donji slojevi su se sastojali iz poljodjelskog slavenskog stanovništva, čija je kulturna i ekonomska organizacija bila zadružnog tipa. Ovaj